

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

03.07.2023 – 07.07.2023.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА „FRONT OFFICE“

Сарајево, 10.07.2023. године

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 03.07.2023–07.07.2023.

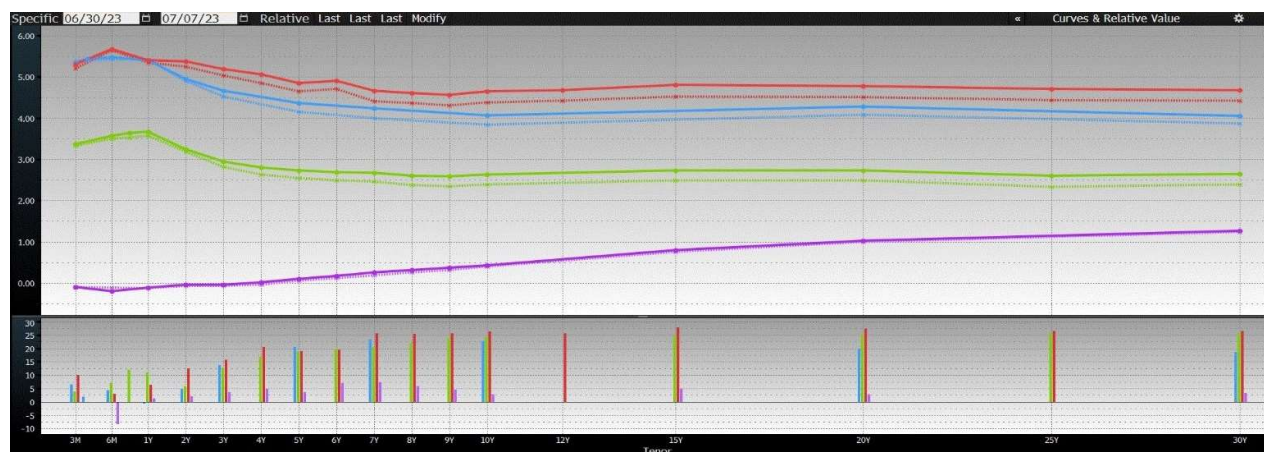
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Еврозона				САД				Велика Британија				Јапан			
	30.6.23.	-	7.7.23.		30.6.23.	-	7.7.23.		30.6.23.	-	7.7.23.		30.6.23.	-	7.7.23.	
2 године	3.20	-	3.25	↗	4.90	-	4.95	↗	5.27	-	5.39	↗	-0.07	-	-0.05	↗
5 година	2.55	-	2.74	↗	4.16	-	4.36	↗	4.66	-	4.85	↗	0.07	-	0.10	↗
10 година	2.39	-	2.64	↗	3.84	-	4.06	↗	4.39	-	4.65	↗	0.40	-	0.43	↗

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Бубилове

Доспијеће	Приноси			
	30.6.23.	-	7.7.23.	
3 мјесеца	3.382	-	3.400	↗
6 мјесеца	3.500	-	3.569	↗
1 година	3.589	-	3.690	↗

Графикон 1: Приказ кривуља приноса државних обвезница

Графикон приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 07.07.2023. године (пуне линије) и 30.06.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графика приказана је разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЕВРОЗОНА

Приноси обвезница еврозоне нису биљежили веће промјене до четвртка, када су објављени снажни подаци о броју запослених у САД. То се одразило на приличан раст приноса дуж цијеле криве. На крају седмице забиљежена је одређена корекција приноса наниже, али је у односу на претходну седмицу забиљежен изражен раст приноса, нарочито на средњем и крајњем дијелу криве. Приноси њемачких обвезница повећани су између 6 и 25 базних поена, а приноси италијанских обвезница између 2 и 28 базних поена.

У мјесечном билтену ЕЦБ-а из маја наведено је да очекивања потрошача по питању инфлације настављају да се смањују па су очекивања за инфлацију у наредних 12 мјесеци смањена на 3,9% са 4,1%, колико су износила у априлу. Ипак, очекивања за наредне 3 године остала су непромијењена и износе 2,5%, што је још увијек изнад циљаног нивоа од 2%. Истовремено, очекивања за економски раст у наредних 12 мјесеци

повећана су на -0,7% с ранијих -0,8%, док се за стопу незапослености очекује ниво од 11%, док је у априлу било очекивано 11,2%.

Од званичника ЕЦБ-а, члан УВ ЕЦБ-а *Nagel*, давао је највише изјава које су биле усмјерене на мишљење да ће вјероватно бити потребно наставити додатно повећати каматне стопе, након повећања које се очекује на сједници крајем овог мјесеца. Слично, предсједница *Lagarde* је на крају седмице изјавила да ЕЦБ неће оклијевати да реагује уколико званичници виде симултани раст маржи компанија и плата. С друге стране, њен замјеник, *De Guindos*, донекле је показао оптимизам када је изјавио да је могуће да основна инфлација биљежи врхунац и да сматра да не постоји одлучно мишљење о путањи каматних стопа након вјероватног повећања на сједници овог мјесеца. У сваком случају, креатори монетарне политике су мишљења да ће након јулске сједнице бити мање извјесно шта ће се дешавати с каматним стопама, односно да ће већи фокус бити на актуелне економске податке.

Од објављених економских података током прошле седмице могу се издвојити ПМИ индекси и индекс произвођачких цијена у еврозони. ПМИ композитни индекс у јуну је смањен на 49,9 поена, што указује на контракцију, јер је смањен испод граничних 50 поена (први пут од краја 2022. године). Такође, произвођачке цијене у еврозони су у мају смањене више од очекивања, за 1,5% на годишњем нивоу, што представља први годишњи пад цијена од децембра 2020. године. Овакви подаци иду у корист теорији да повећање каматних стопа ЕЦБ-а даје жељене резултате, јер је коначан циљ успоравање економије, што би требало да се одрази на пад инфлације.

Табела 3: Кретање економских индикатора за еврозону

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	ПМИ композитни индекс – ЕЗ (финал.) ЈУН	50,3	49,9	52,8
2.	ПМИ индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (финал.) ЈУН	43,6	43,4	44,8
3.	ПМИ индекс услужног сектора – ЕЗ (финал.) ЈУН	52,4	52,0	55,1
4.	Произвођачке цијене – ЕЗ (Г/Г) МАЈ	-1,3%	-1,5%	0,9%
5.	Трговински биланс – Њемачка (у милијардама EUR) МАЈ	17,3	14,4	16,5
6.	Трговински биланс – Француска (у милијардама EUR) МАЈ	-	-8,4	-10,6
7.	Биланс текућег рачуна – Француска (у млрд. EUR) МАЈ	-	-0,7	-1,7
8.	Однос дефицита и БДП-а – Италија (Q/Q) I квартал	-	12,1%	8,0%
9.	Прерађивачка производња – Француска (Г/Г) МАЈ	-	2,9%	2,4%
10.	Индустријска производња – Француска (Г/Г) МАЈ	0,6%	2,6%	1,7%
11.	Индустријска производња – Шпанија (Г/Г) МАЈ	-0,4%	-0,1%	-1,0%
12.	Индустријска производња – Португал (Г/Г) МАЈ	-	-4,5%	-6,9%
13.	Индустријска производња – Њемачка (Г/Г) МАЈ	0,5%	0,7%	1,7%
14.	Фабричке наруџбине – Њемачка (Г/Г) МАЈ	-9,7%	-4,3%	-9,3%
15.	Малопродаја – ЕЗ (Г/Г) МАЈ	-2,7%	-2,9%	-2,9%
16.	Малопродаја – Италија (Г/Г) МАЈ	-	3,0%	3,2%
17.	Промјена броја незапослених – Шпанија (у '000) ЈУН	-	-50,3	-49,3
18.	Стопа незапослености – Ирска ЈУН	-	3,8%	3,8%

САД

Током протекле седмице објављен је записник с јунске сједнице ФОМЦ-а у којем је наведено да су се креатори монетарне политике усагласили да задрже стопе стабилним као начин да се „купи вријеме“ и процијени да ли ће бити потребно даље повећање каматних стопа, чак и када је већина очекивала да ће на крају морати додатно пооштрити монетарну политику. Овом одлуком паузирао се циклус повећања референтне каматне стопе након десет узастопних повећања током 15 мјесеци, упркос томе што је „хлађење“ инфлације спорije него што се прогнозирано. Док су поједини чланови жељели да наставе с повећањем референтне каматне стопе у јуну, скоро сви учесници су оцијенили да је прикладно или прихватљиво

задржати стопу на постојећих 5% до 5,25%. Наиме, већина креатора монетарне политике примијетила је да би им остављање циљаног распона непромијењеним на јунском састанку омогућило више времена за процјену напретка привреде.

Осим тога, у свјетлу објављивања записника с јунске сједнице ФОМЦ-а, председница *Феда* из Даласа, *Logan*, изјавила је да је потребна рестриктивнија политика како би ФОМЦ постигао своје циљеве те је открила да је била међу званичницима који су мислили да би повећање стопе за 25 базних поена на јунском састанку било „потпуно одговарајуће“. *Logan* је изразила скептицизам да највећи дио утицаја претходног повећања каматних стопа *Феда* тек треба да се провуче кроз економију, умјесто тога тврдила је да је *Фед* имао доста времена да сагледа укупне ефекте монетарног пооштравања. Такође, *Logan* је истакла да не види сигнале наглог погоршања услова на тржишту рада и одбацила је идеју да је банкарски стрес, који је избио раније ове године, имао огроман утицај на доступност кредита у привреди.

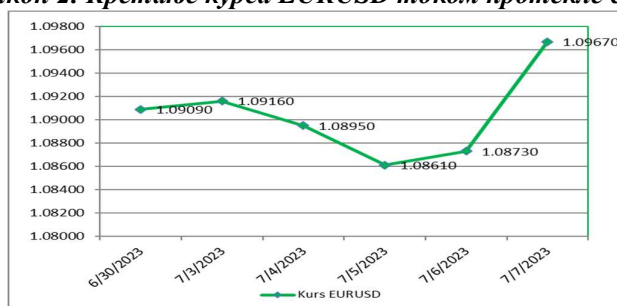
Председник *Феда* из Чикага, *Goolsbee*, изјавио је да су још једно до два повећања каматне стопе у овој години одговарајућа, али још увијек није сигуран око одлуке на јулском састанку. Он је мишљења да је инфлација и даље превисока, као и да је инфлација роба и даље главни разлог зашто је инфлација упорна те је додао да плате не треба да буду посматране као главни индикатор раста цијена, јер се прво мијењају цијене па тек онда плате.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Трговински биланс (у млрд. USD)	МАЈ	-69,0	-74,4
2.	МБА апликације за хипотекарне кредите	30. јун	-	-4,4%
3.	АДП промјена броја запослених	ЈУН	225.000	497.000
4.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	1. јул	245.000	248.000
5.	Стални захтјеви незапослених	24. ЈУН	1.737.000	1.720.000
6.	ПМИ индекс прерађивачког сектора (финал.)	ЈУН	46,3	46,3
7.	ПМИ индекс услужног сектора (финал.)	ЈУН	54,1	54,4
8.	Композитни ПМИ индекс (финал.)	ЈУН	53,0	53,2
9.	Стопа незапослености	ЈУН	3,6%	3,6%
10.	Промјена запослених-нефармерски сектор	ЈУН	230.000	209.000
11.	Промјена запослених-приватни сектор	ЈУН	200.000	149.000
12.	Промјена запослених-прерађивачки сектор	ЈУН	5.000	7.000
13.	Фабричке наруџбине	МАЈ	0,8%	0,3%
14.	Наруџбине трајних добара Ф	МАЈ	1,7%	1,8%
15.	Потрошња грађевинског сектора (М/М)	МАЈ	0,6%	0,9%
16.	ИСМ индекс услужног сектора	ЈУН	51,2	53,9

USD је депрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио раст с нивоа од 1,0909 на ниво од 1,0967.

Графикон 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Током протекле седмице, приноси на двогодишње обвезнице повећани су на највећи ниво од јуна 2008. године те је током трговања достигнут ниво од 5,4%. Приноси су повећани под утицајем очекивања даљњег повећања референтне каматне стопе БоЕ. Очекује се да ће одлука о повећању каматне стопе бити резултат упорне инфлације те тако „фјучерси“ сада указују да постоји шанса од 80% да ће се референтна каматна стопа повећавати до краја године.

Ревидирани подаци које је објавила Агенција за статистику Велике Британије показали су да је економија Велике Британије забиљежила контракцију од 10,9% у 2020. години, што је благо испод иницијалне процјене која је износила 11%. Упркос овој ревизији, Велика Британија је и даље економија која је искусила највећи пад БДП-а међу Г7 економијама. Статистички подаци су показали да је аутпут економије Велике Британије у I кварталу 2023. године и даље за 0,5% нижи у односу на IV квартал 2019. године, што указује на спор опоравак у поређењу с осталим Г7 економијама.

Премијер *Sunak* истакао је да се доказује да је инфлација у Великој Британији истрајнија него што се очекивало, али да то не значи да су политике које су проведене погрешне, изражавајући на тај начин подршку БоЕ. Просјечна петогодишња фиксна каматна стопа за хипотекарне кредите је достигла ниво од 6,1%, по први пут од новембра, према подацима које је објавио *Moneyfacts*. Подаци су објављени уочи састанка главних банака и *Financial Conduct Authority* на којем ће се дискутовати о каматној стопи на штедњу која се нуди грађанима, а која не прати раст каматних стопа на хипотекарне кредите. Према подацима *Moneyfacts*, просјечна каматна стопа на лако доступну штедњу у банкама износи 2,45%. Надлежно тијело за провођење финансијског надзора у Великој Британији, *Financial Conduct Authority*, саопштило је да банке морају убрзати напоре како би клијентима олакшали приступ штедњи по најбољим каматним стопама, што је један од посљедњих притисака на кредиторе да пренесу дио користи раста каматних стопа кроз веће камате на штедњу. Истакнуто је да су банке начиниле одређене кораке у овом домену, али да се исти морају убрзати.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	ПМИ прерађивачки сектор Ф	ЈУН	46,2	46,2
2.	ПМИ услужни сектор Ф	ЈУН	53,7	53,7
3.	ПМИ грађевински сектор Ф	ЈУН	51,0	48,9
4.	ПМИ композитни индекс Ф	ЈУН	52,8	52,8
5.	Званичне резерве, промјена (у мил. GBP)	ЈУН	-	-17
				-984

Током протекле седмице GBP је депрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад с нивоа од 0,85927 на ниво од 0,85416. GBP је депрецирала и у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан с нивоа 1,2703 на ниво од 1,2839.

ЈАПАН

Према истраживању кључне синдикалне групе „Ренго“, компаније у Јапану су понудиле највеће повећање плата у посљедњих 30 године, током преговора с радницима. Просјечно повећање плата које су синдикати пријавили у марту код великих послодаваца сада се проширило на мала и средња предузећа. Завршна анкета открила је да је просјечно повећање плата од 3,58% највеће забиљежено повећање од 1993. године. Мала и средња предузећа су повећавала плате за 3,23%, што је најбрже темпо раста у посљедње три деценије. Према мишљењу економиста, раст плата је кључан за БоЈ, док разматра када ће укинути ултрастимулативну монетарну политику. Економисти очекују да ће раст плата утицати на то да се инфлација доведе на циљани ниво од 2%, као и да БоЈ прилагоди своју политику контроле криве приноса (YCC). Повећање плата би могло подржати политички програм премијера *Kishida*, који има за циљ да смањи трошкове живота услед слабог JPY и већих увозних трошкова.

Министарство рада Јапана је саопштило да су се плате радника повећале више од два пута у односу на очекивања економиста, као и да су се номиналне новчане зараде радника повећале за 2,5% у мају у односу на претходну годину. Објављени подаци о датом повећању су надмашили очекивања од око 1,2%.

Замјеник гувернера БоЈ, *Uchida*, изјавио је да БоЈ мора заузети „уравнотежен“ приступ прилагођавању своје политике контроле криве приноса те да ће у наредном периоду наставити с постојећом политиком.

Пошто Јапан планира да испусти пречишћену радиоактивну воду из нуклеарне електране „Фукушима“ у Тихи океан, Кина је подржала забрану увоза хране из отприлике једне петине јапанских провинција због безбједносних разлога, док Хонг Конг такође разматра забрану увозу хране из вискоризичних подручја.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Танкан индекс прерађивачког сектора II квартал	3	5	1
2.	ПМИ индекс прерађивачког сектора Ф ЈУН	-	49,8	50,6
3.	ПМИ индекс услужног сектора Ф ЈУН	-	54,0	55,9
4.	Композитни ПМИ индекс Ф ЈУН	-	52,1	54,3
5.	Монетарна база (Г/Г) ЈУН	-	-1,0%	-1,1%
6.	Реалне зараде запослених (Г/Г) МАЈ	-2,7%	-1,2%	-3,2%
7.	Водећи индекс П МАЈ	97,6	109,5	108,1
8.	Коинцидирајући индекс П МАЈ	97,2	113,8	114,2

JPY је током протекле седмице апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад с нивоа од 157,44 на ниво од 155,94. JPY је апрецирао и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад с нивоа од 144,31 на ниво од 142,21.

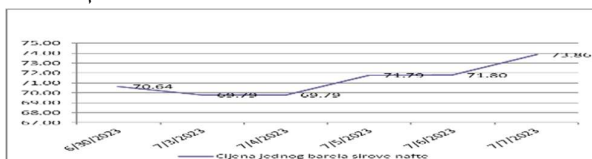
НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедјељак износила је 70,64 USD (64,75 EUR).

Цијена нафте је почетком седмице смањена, иако су Саудијска Арабија и Русија саопштиле одлуку о смањењу понуде нафте за август. Саудијска Арабија је продужила добровољно смањење обима понуде за милион барела дневно за још један мјесец, док је Русија саопштила да је вољна редуковати извоз нафте за 500.000 барела дневно. Ово смањење представља глобални пад понуде од 1,5%, а усмјерено је на затезање глобалне понуде нафте. Потез ове двије земље усмјерен је и ка утицају на раст цијене овог енергента која је погођена забринутостима око економског успорења. Цијена нафте је средином седмице забиљежила раст, иако је тржиште процјењивало ефекте одлуке Саудијске Арабије и Русије. Рафинерије из Азије су саопштиле да постоји велика количина понуде од произвођача изван ОПЕЦ+ које ће надомјестити мањак понуде узрокован смањењем понуде поменутих двије земље. Смањење понуде усмјерено је на раст цијене нафте, иако је већи раст цијене ипак заустављен због макроекономских неизвјесности и пригушене глобалне тражње. Скорија истраживања показала су пад глобалне фабричке активности, нарочито у Кини и Европи. Тржиште је сада фокусирано на каматне стопе уз очекивања даљњег повећања каматних стопа централних банака с циљем сузбијања инфлације. Ипак, поједини извори наводе да серија смањења обима понуде нафте од стране ОПЕЦ+ и његовог *de facto* лидера Саудијске Арабије у последњих неколико мјесеци није успјела да неутралише пад оптимизма на тржишту нафте, али се чини да последња редукација понуде има ефекта. Током трговања у петак, цијена нафте је повећана под утицајем забринутости око понуде овог енергента, што је имало већи утицај на цијену него очекивана даљња повећања каматних стопа која би могла успорити економски раст и смањити тражњу за нафтом. Економисти с Блумберга сматрају да ће одлука Саудијске Арабије да продужи обим смањења понуде повући економску контракцију за 1%, уколико се одржи до краја године, док би могла утицати на веће задуживање владе.

На затварању тржишта у петак, цијена једног барела сирове нафте износила је 73,86 USD (67,35 EUR). Посматрано на седмичном нивоу, цијена нафте повећана је за 4,56%.

Графикон 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

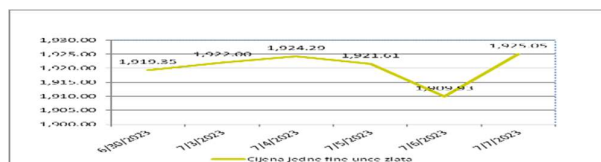

На отварању лондонске берзе метала у понедјељак, цијена једне fine унце злата износила је 1.919,35 USD (1.759,42 EUR).

Почетком седмице златом се трговало у распону између 1.910 и 1.930 USD по унци те је на затварању тржишта забиљежена цијена благо изнад цијене претходног радног дана. Већа разлика између приноса на двије и десет година у САД, која одражава забринутост за продужени циклус повећања каматних стопа *Феда*, дала је одређену подршку расту цијене злата као сигурне активе. Аналитичари очекују да би се златом могло трговати у поменутом распону (1.910-1.930 USD по унци) све док се не објави записник с јунског састанка *Феда* који би могао указати на неке закључке о монетарној политици. Цијена се, у односу на врхунац који је забиљежен у мају, смањила за око 6% углавном због изјава званичника *Феда* око даљњег повећања каматних стопа. У четвртак је цијена смањена након што је објављен записник с последње сједнице ФОМЦ-а. Цијена се приближила нивоу од 1.900 USD по унци. Пад је уследио након што су објављени подаци с тржишта рада у САД који су указали на еластичност овог тржишта, што је појачало очекивања да ће *Фед* наставити с повећањем референтне каматне стопе. Цијена злата је под притиском појачаних тржишних очекивања да ће *Фед* наставити с рестриктивном монетарном политиком. Након што је у мају цијена повећана близу рекордног нивоа, иста је смањена за око 7% након што су економски подаци за САД, ипак, указали на то да је *Фед* још увијек далеко од тога да почне с „хлађењем“ своје политике. Цијена злата је током трговања у петак повећана, углавном под утицајем слабијег долара. *World Gold Council* је објавио вијест да су централне банке биле нето продавци злата током маја када су и глобалне резерве злата смањене за 27 тона. Мјесечно нето стање злата било је углавном вођено продајама од стране Турске, која је продала 63 тоне, а значајне продаје забиљежили су и Узбекистан, Казахстан и Њемачка. Централне банке које су повећале позиције злата су: Пољска (19t), Кина (16t), Сингапур, Русија, Индија, Чешка и Киргистан. Народна банка Кине објавила је да су њене златне резерве повећане са 67,27 милиона унци, колико су износиле у мају, на 67,95 милиона унци колико резерве износе у јуну.

На затварању тржишта у петак, цијена једне fine унце злата износила је 1.925,05 (1.755,31 EUR). У односу на претходну седмицу, цијена злата повећана је за 0,30%.

Графикон 4: Кретање цијене злата током протекле седмице

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања заснован је на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последње одлуке донесених на основу њих.